

אזרות

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון	–	(12 × 2)	–	24	נקודות
פרק שני	–	(16 × 2)	–	32	נקודות
פרק שלישי	–	(10 × 2)	–	20	נקודות
פרק רביעי	–	(12 × 2)	–	24	נקודות
סה"כ	–			100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (24 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. באחת המדינות הדמוקרטיות באירופה הורה בית-המשפט לחברת אינטרנט לחסום בפני המשתמשים באינטרנט את הגישה לאחד מהאתרים של החברה, שבו אורגנו כנסים שאופיים נאצי.
— על איזה עיקרון/זכות יכול היה בית-המשפט לבסס את החלטתו? נמק את תשובתך.
— בשם איזו זכות יכולה חברת האינטרנט לערער על החלטת בית-המשפט? נמק את תשובתך.
2. בעיר בארצות-הברית הפגינו אזרחים נגד השלטונות. ההפגנה החלה משום שצעיר שחור נורה למוות בידי שוטר לבן, שחשד בו שהוא עבריין. זה היה החשוד השחור ה-15 שנהרג מיריות שוטרים בחמש השנים האחרונות, בעוד שבכל אותה תקופה לא נורה למוות אף חשוד לבן. ההפגנות הפכו למהומות אלימות, ונפצעו בהן אנשים. השלטונות הכריזו על עוצר בעיר (איסור יציאה לרחוב) בשעות הלילה.
— בשם איזה עיקרון/זכות יצאו האזרחים להפגין? נמק את תשובתך.
— על איזו זכות ניסו השלטונות להגן באמצעות הטלת העוצר? נמק את תשובתך.
3. בבריטניה נעצרו שני מדענים, שהעבירו מידע צבאי סודי למדינה זרה. אחד המדענים מסר את המידע מפני שתמך במשטר הקומוניסטי במדינה הזרה, והשני מסר את המידע תמורת סכום גבוה של כסף.
— איזו סוג עבריינות ביצע המדען הראשון? נמק את תשובתך.
— איזה סוג עבריינות ביצע המדען השני? נמק את תשובתך.

פרק שני (32 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 4-7 (לכל שאלה – 16 נקודות).

4. ציין זכות-אדם וְאזרח אַחת וזכות-קבוצה אַחת, שבאות לידי ביטוי בהכרזת העצמאות. הבא דוגמה למימוש כל אַחת מהזכויות האלה במדינת ישראל.
5. ציין שני אמצעי ביקורת בלתי-פורמלית (לא ממסדית) המקובלים במדינה דמוקרטית, והסבר כיצד כל אחד מהם תורם להגבלת כוחו של השלטון.
6. הסבר שלושה מאפייני יסוד, שהכרחיים לקיומן של בחירות דמוקרטיות.
7. הסבר שני הבדלים בין שלטון החוק במדינה דמוקרטית לבין שלטון החוק במדינה שהמשטר בה אינו דמוקרטי.

פרק שלישי (20 נקודות)

קרא בעיון את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מהשאלות 8-10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

פסקה א בחברה הישראלית יש חילוקי דעות בין קבוצות שונות באשר להגדרתה של **מדינת ישראל**. להלן שתיים מבין הגישות. לפי גישה אחת, תפקיד מדינת ישראל הוא לשרת את אזרחיה מתוך כבוד ושוויון. על-פי גישה זו, למדינה לא יכולה להיות עמדה בנושאים של דת, תרבות או שפה, וודאי שאין היא יכולה לתת העדפה ייחודית לתרבות, דת או שפה מסוימות.

פסקה ב גישה אחרת היא שבמדינת ישראל צריך להיות רוב יהודי, אולם המדינה אינה חייבת להיות יהודית באופייה. סביר שיהיה רוב יהודי גם בדרכי השלטון וגם בקרב מקבלי ההחלטות. השפה הרשמית אינה חייבת להיות עברית, ומערכת החינוך אמורה להיות ניטרלית ואינה אמורה לחנך בהכרח למורשת ישראל.

(מעובד על-פי המאמר "דמוקרטיה ויהדות – בין ניתוח מושגי לדיון ציבורי", ר' גביון, 2000)

8 ציין מהי הגישה להגדרת **מדינת ישראל**, שבאה לידי ביטוי בפסקה א, ובסס את קביעתך בעזרת הקטע.

הסבר איזה סוג של לאומיות משקפת גישה זו.

9 ציין מהי הגישה להגדרת **מדינת ישראל**, שבאה לידי ביטוי בפסקה ב, ובסס את קביעתך בעזרת הקטע.

10 הסבר את החשיבות של עקרון הפלורליזם בדמוקרטיה.

הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי באחד המנגנונים/המוסדות בישראל.

פרק רביעי (24 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 11-14 (לכל שאלה – 12 נקודות).

11. הועלתה הצעה שהטיפול בהסרת חסינות של חבר-כנסת יועבר לידי גורם חיצוני, במקום שהטיפול ייעשה על-ידי ועדת הכנסת (כפי שנהוג כיום).
על איזה עיקרון דמוקרטי מתבססת הצעה זו? נמק את תשובתך.
12. יש הטוענים שעריכת משאל-עם עלולה לפגוע בדמוקרטיה.
הבא שני נימוקים התומכים בטענה זו.
13. בישראל נקבעה תקנה האוסרת על בתי-קולנוע להכניס ילדים ונוער מתחת לגיל מסוים לסרטים שיש בהם, לדוגמה, קטעי אלימות קשה.
איזו מדיניות באה לידי ביטוי בתקנה זו? נמק.
14. הממשלה מכונה "הרשות המבצעת", אך כינוי זה איננו מבטא במדויק את כל תפקידיה.
הסבר קביעה זו באמצעות שתי דוגמאות.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
עין כהתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך